

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України

про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік" щодо належного фінансового забезпечення відновлення інституту фахівців із соціальної роботи для виявлення і супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах

1. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Варто відмітити, що свого часу Указом Президента України від 08.11.2019 №837/2019 "Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави" доручалося Кабінету Міністрів України до завершення 2020 року вжити заходів щодо відновлення інституту фахівців із соціальної роботи для виявлення і супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах.

Поряд з тим, у зв'язку із поширенням на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, питання відновлення інституту фахівців із соціальної роботи для виявлення і супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах, ще більше загострилося.

Зокрема, у ситуації вимушеної самоізоляції, спричиненої заходами запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, загострюються такі проблеми, як неналежне виконання батьками своїх обов'язків, вживання алкоголю, наркотичних засобів, домашнє насильство, жорстоке поводження з дітьми тощо.

За результатами моніторингу стану забезпечення прав дітей та недієздатних осіб додатково виявлено понад 6,1 тис. сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

У період карантину для запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19 збільшується кількість дітей, яких відібрано у батьків у зв'язку із загрозою життю і здоров'ю, та які залишилися без батьківського піклування.

Складні життєві обставини, спричинені карантинними заходами (безробіття, малозабезпеченість, вживання алкоголю, наркотичних засобів, домашнє насильство, жорстоке поводження з дітьми тощо), потребують довготривалої реабілітації та підтримки сімей, яку забезпечують фахівці із соціальної роботи.

Крім того, постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 № 211 "Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2" доручено органам соціального захисту населення забезпечити соціальний супровід сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, члени яких хворіють, або мають високий ризик захворіти на COVID-19. Такий супровід також здійснюють фахівці із соціальної роботи.

Інститут фахівців із соціальної роботи за час існування довів свою ефективність, адже такі фахівці працюють безпосередньо в громадах сіл, селищ, міст, і їхня робота спрямовується на запобігання виникненню труднощів і збереження повноцінного сімейного середовища для дитини.

Так у 2012 – 2013 роках, коли з державного бюджету виділялись кошти у вигляді дотації з державного бюджету місцевим бюджетам на утримання 12 тис. посад фахівців із соціальної роботи, було досягнуто найкращих показників щодо захисту прав та інтересів дітей.

На сьогодні соціальну роботу із сім'ями та дітьми в Україні в цілому забезпечують 3 084 фахівці із соціальної роботи. Із них: 2 643 – в районних і міських центрах соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; 441 – в об'єднаних територіальних громадах.

Такої кількості фахівців недостатньо щоб забезпечити вчасне виявлення сімей, які потребують допомоги, максимальне їх охоплення соціальною роботою та соціальними послугами, здійснення заходів щодо запобігання влаштування дітей в заклади інституційного догляду та виховання.

Обмежені фінансові ресурси місцевих бюджетів не дозволяють органам місцевої влади збільшити чисельність фахівців із соціальної роботи.

Таким чином, виникла невідкладна нагальна потреба у належному фінансовому забезпеченні відновлення інституту фахівців із соціальної роботи для виявлення і супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах за рахунок коштів Державного бюджету України.

2. Цілі і завдання прийняття акту

Проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік" щодо належного фінансового

забезпечення відновлення інституту фахівців із соціальної роботи для виявлення і супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах спрямований на практичну реалізацію завдань, визначених Указом Президента України від 08.11.2019 №837/2019 "Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави" та постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 № 211 "Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2" щодо відновлення інституту фахівців із соціальної роботи для виявлення і супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах.

Законопроектом пропонується визначити бюджетні асигнування для пілотного проекту "Організація соціальної роботи з сім'ями та дітьми, які належать до вразливих груп населення та/або перебувають у складних життєвих обставинах, в умовах децентралізації", який здійснюватиметься шляхом запровадження компенсації витрат на здійснення соціальної роботи фахівцями із соціальної роботи, надасть можливість забезпечити діяльність 11 тис. фахівців із соціальної роботи в територіальних громадах міст, селищ та сіл для охоплення соціальною роботою та соціальними послугами всіх вразливих категорій сімей з дітьми.

Джерелом покриття вказаних видатків у загальному обсязі 280,0 млн грн пропонується визначити кошти, які за підсумками 1 півріччя 2020 року додатково (понад план) надійшли до загального фонду держбюджету.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроекту

За підсумками 1 півріччя 2020 року має місце перевиконання планових показників за окремими доходами загального фонду державного бюджету.

Зокрема, за даними Міністерства фінансів України, у 1 півріччі 2020 року надійшло податку на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного відшкодування (*код бюджетної класифікації 14060000*) у загальному обсязі 48.705.796,9 тис грн, при плані 41.786.800,0 тис грн, або на 6.918.996,9 тис грн більше планового показника.

Враховуючи зазначене, законопроектом пропонується доходи загального фонду державного бюджету збільшити на 280.000,0 тис. грн. в т.ч.

за рахунок збільшення планового обсягу податкових надходжень (*виключно у межах обсягів, які вже фактично надійшли понад план до загального фонду державного бюджету*) із податку на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного відшкодування (код бюджетної класифікації 14060000), відповідно, на 280.000,0 тис гривень.

За рахунок вищевказаного джерела законопроектом про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік" пропонується спрямувати 280.000,0 тис грн Міністерству соціальної політики України на запровадження нової бюджетної програми "Реалізація пілотного проекту "Організація соціальної роботи з сім'ями та дітьми, які належать до вразливих груп населення та/або перебувають у складних життєвих обставинах, в умовах децентралізації"" (КПКВК 2501550).

Таким чином, законодавча пропозиція є збалансованою за показниками доходів та витрат державного бюджету.

Варто також відмітити, що при формуванні окремих бюджетних показників у тексті законопроекту та додатках до нього не враховано послідуєчі зміни показників Державного бюджету України на 2020 рік, пов'язані із ухваленням Верховною Радою України 03.07.2020 законопроекту реєстр. № 3776 від 02.07.2020, адже на момент внесення цього законопроекту згаданий законодавчий акт не набрав чинності у встановленому порядку.

В послідуєчому, за вищевказаних об'єктивних обставин, показники у тексті законопроекту та додатках до нього необхідно скоригувати у зв'язку із набранням чинності ухваленим Верховною Радою України 03.07.2020 Законом України "Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік" (законопроект реєстр. № 3776 від 02.07.2020, поданий Кабінетом Міністрів України).

4. Правові аспекти

У цій сфері діють такі нормативно-правові акти:

- Конституція України;
- Бюджетний кодекс України;
- Закон України "Про Державний бюджет України на 2020 рік".

Прийняття цього законопроекту не потребує внесення змін до інших законодавчих актів.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік" щодо належного фінансового забезпечення відновлення інституту фахівців із соціальної роботи для виявлення і супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах потребуватиме додаткових асигнувань у загальному обсязі 280.000,0 тис грн., джерелами покриття яких пропонується визначити кошти, які у 1 півріччі 2020 року додатково (понад план) фактично надійшли до загального фонду держбюджету.

Вказаний додатковий обсяг бюджетних асигнувань, які пропонується спрямувати Мінсоцполітики, обумовлений наступними об'єктивними обставинами.

Так, з метою координації роботи щодо соціального захисту сімей та дітей в умовах карантину Мінсоцполітики щотижнево (починаючи з 03.04.2020) проводить моніторинг стану забезпечення прав дітей та недієздатних осіб, за результатами якого вже виявлено близько 1,5 тис. сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

У період карантину збільшується кількість дітей, яких відібрано у батьків у зв'язку із загрозою життю і здоров'ю, та які залишилися без батьківського піклування.

Такі діти і сім'ї потребують кваліфікованої соціальної підтримки в громаді, насамперед допомоги фахівців із соціальної роботи.

Вказаний супровід забезпечують фахівці із соціальної роботи, які працюють безпосередньо в громадах сіл, селищ, міст, і їхня робота спрямовується на запобігання виникненню труднощів і збереження повноцінного сімейного середовища для дитини.

На сьогодні соціальну роботу із сім'ями та дітьми в Україні в цілому забезпечують 3 084 фахівці із соціальної роботи. Із них:

- 2 643 фахівці в районних і міських центрах соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- 441 фахівець в об'єднаних територіальних громадах.

За розрахунками Мінсоцполітики для забезпечення кваліфікованої соціальної підтримки сімей та дітей у поточному році необхідно додатково ввести 7 922 посади фахівців із соціальної роботи.

Таке кадрове забезпечення сприятиме вчасному виявленню сімей, які потребують допомоги, максимальному їх охопленню соціальною роботою та соціальними послугами, запобіганню влаштування дітей в заклади інституційного догляду та виховання, здійсненню соціального супроводу сімей, в яких є хворі на COVID-19.

В рамках пілотного проекту планується до кінця 2020 року збільшити кількість фахівців із соціальної роботи до 7 тис. штатних одиниць, а впродовж 2021 року – до 11 тис. штатних одиниць.

Загальний обсяг видатків упродовж вересня – грудня 2020 року становитиме **280 млн грн** (7000 шт. од. x 10 000 грн x 4 міс. = 280 000 000 грн)

Варто зазначити, що у 2021 році потреба в бюджетних асигнуваннях на вказані цілі становитиме **1,32 млрд грн** (11 000 шт. од. x 10 000 грн x 12 міс. = 1 320 000 000 грн), які необхідно врахувати при плануванні показників Державного бюджету України на 2021 рік.

6. Прогноз результатів

Проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік" щодо належного фінансового забезпечення відновлення інституту фахівців із соціальної роботи для виявлення і супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах є збалансованим та дасть змогу забезпечити практичну реалізацію завдань, визначених Указом Президента України від 08.11.2019 №837/2019 "Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави" та постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 № 211 "Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2" щодо відновлення інституту фахівців із соціальної роботи для виявлення і супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах.

Практична реалізація законодавчої ініціативи дозволить спрямувати бюджетні асигнування для пілотного проекту "Організація соціальної роботи з сім'ями та дітьми, які належать до вразливих груп населення та/або перебувають у складних життєвих обставинах, в умовах децентралізації", який здійснюватиметься шляхом запровадження компенсації витрат на здійснення соціальної роботи фахівцями із соціальної роботи, надасть можливість забезпечити діяльність 11 тис. фахівців із соціальної роботи в

територіальних громадах міст, селищ та сіл для охоплення соціальною роботою та соціальними послугами всіх вразливих категорій сімей з дітьми.

Окрім того, практична реалізація положень законопроекту дозволить забезпечити у достатній кількості фахівцями із соціальної роботи для виявлення і супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах за рахунок коштів Державного бюджету України.

Народний депутат України

Л.О.Шпак

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ШПАК ЛЮБОВ ОЛЕКСАНДРІВНА
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000280F3F0011831701
Дійсний до: 26.08.2020 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 395д9/1-2020/97799 від 07.07.2020

132669